

ELS NOSTRES POBLES

LLUCMAJOR

Lluçmajor, fundat pel rei Jaume II l'any 1300, és el municipi més extens de Mallorca, amb 324,94 quilòmetres quadrats. Als 43 quilòmetres de costa, s'hi pot gaudir d'abruptes penya-segats, com els del cap Blanc, i de platges i cales com les de s'Arenal, Cala Pi o s'Estanyol. El principal nucli urbà és la vila, amb uns 11.500 habitants. Altres nuclis integrats dins el municipi són s'Arenal, amb uns 10.000 habitants, i s'Estanyol, Pedrafort (Bahía Azul i Bahía Grande), Bellavista, Cala Blava, Cala Pi, es Pas de Vallgornera, Vallgornera Nou, Tolleric, Son Granada (Las Palmeras), Son Verí Nou, sa Torre, Son Granada de Baix (Maioris Decima) i es Puigderrós. Així, el municipi té una població total entorn dels 30.000 habitants. Atractius com el santuari de Gràcia, el poblat talaiòtic de Capocorb, les antigues torres defensives de la costa, l'arquitectura de la vila on destaquen alguns edificis amb trets modernistes i el mercat del divendres o la Fira de Sant Miquel una de les més importants de l'illa, fan de Lluçmajor una ciutat plena d'encants i de possibilitats.

Text i fotos:

Pau Tomàs Ramis

La història de les ciutats s'escriu a partir dels actes dels seus ciutadans. Tots ells plens de vius projectes, defensors de valors i creences, creadors de solidaritats i confrontacions, amb interesos i inquietuds. Passat, present i futur es reuneixen per crear, a poc a poc, les senyes d'identitat locals. Cada un des del seu camp, des de la seva especialització, va aporta, de vegades de forma inconscient, idees, experiències i treball, que seran els que modelaran la història personal però també la col·lectiva. Alguns d'aquests llucmajorers i llucmajoreres estan aquí representats, tot i que ben segur podríem allargar la llista tant com volguéssim.

Si parlem dels personatges que d'alguna forma destaquen en la història recent de Lluçmajor, inevitablement hem de tenir un record per aquells que en temps pretèrits també sobresortiren i ens deixaren l'empremta dels seus actes. Maria Antònia Salvà, gran poetessa, o el seu germà, el pintor Francesc Salvà de s'Allapassa. Antoni Garcies Vidal, autodidacte, escriptor i editor de la revista de principi del segle xx *El Pagès Mallorquí*, preocupat sempre per divulgar el progrés en l'agricultura, per facilitar-ne el treball i augmentar la producció. Rufino Carpena, que, tot i no ser llucmajorer, exercí durant uns anys (1909-1916) com a mestre i pedagog a la vila i deixà tot un seguit de millores en l'àmbit de l'ensenyança, tal com ho féu Pedro Urbina, recentment homenatjat. Joan A. Mòjer i Noguera (1859-1941), folklorista. Pere

Sastre Obrador, més conegut

com en Pere de Son Gall, inventor del cometagirot, avió als anys 20, precursor del modern helicòpter, i que només l'infortuni o, com conta la història, la intromissió de Juan de la Cierva el privaren de passar a la posteritat com a creador de l'autogir. Antoni Faidella,

fundador d'Els Tres Tranquils,

mític teatre de teresetes i putxinellis,

que no era llucmajorer de naixement però que hi morí l'any 1970 i hi deixà tota la seva saviesa, a més de les successores del petit gran teatre: les seves filles Joaquina i Rosa. Quant a la política, recordam Pere Antoni Mataró, batle del partit progressista que inaugurà el 1884 la nova casa de la vila. Joan Monserrat Parets, membre desta-

cat del socialisme mallorquí assassinat durant la Guerra Civil el 1937 després d'haver estat empresonat al castell de Bellver, igual que el seu germà Miquel, gerent de la cooperativa Nueva Vida. Gabriel Ramon, batle de Lluçmajor durant els anys 70 i que amb la firma GARA fou el corresponsal del diari *Baleares* a la vila durant quaranta-cinc anys, o Antoni Ramis (1946-1985), senador socialista de l'època democràtica. A més de tants altres que, en diversos camps i disciplines, per un motiu o l'altre són presents a la memòria col·lectiva.

Quan parlem de disciplines artístiques, hi ha entre els llucmajorers músics, escriptors, pintors, fotògrafs...

Pel que fa al món de la música, és inevitable recordar Joan Xamena i esmentar el músic i compositor Miquel Janer; el pianista Bartomeu Jaume, avui dia professor del Conservatori de Música de València, o Margalida Monserrat Garau, impulsora i mentora, amb la seva escola de música, de molts dels músics de la vila i profesora del Conservatori de Música i Dansa de Palma.

Si parlem de literatura, hem d'esmentar Miquel Bezares (Lluçmajor, 1968), codirector de les desaparegudes Edicions Atàviques. El 1986, ja guanyà el premi de narrativa Mecanoscrit, per a escriptors joves, amb l'obra *Alien*. Autor d'obres de poesia com *Cos de calitja*, *Carnaval* (premi Ciutat de Palma, 1989), *Crònica del desfici* (premi Josep Munteis), *El convers* (premi Miquel de Palol, 2003), *11 poemes* i *Versillum*, i d'obres narratives com *Susanna i l'estranger*, *Plaça d'Àfrica*, *Susannes* (premi Bearn, 1998) *Quan els avions cauen* (premi Marià Vayreda, 2001) i *El mar de blat*. El 1990, fou distingit amb el premi Bartomeu Rosselló-Pòrcel, convocat per l'OCB, «per l'original i profunda aportació de la seva poesia a la literatura catalana, així com per la seva activitat com a divulgador de la cultura».

Miquel Cardell (Lluçmajor, 1958) és un dels altres escrip-

Escola de Ball Social Pedro i Caty

C/ del Cardenal Rossell, 98
Lluçmajor • 971 661 833

Pas doble	Blues
Rumba B.	Merengue
Txa-txa-txa	Salsa
Vals vienès	Tango
Vals anglès	Batxata
Mambo	Samba
Buggie	...

Carrer Convent, 64 • Tel. 971 66 02 37 • LLUCMAJOR

Especialitat en:

Ensaïmades
Panades
Cocarrois
Rubiols
Pa pagès
Coques muntades
Gelats mallorquí

tors destacats. És col·laborador de la revista *Llucmajor de Pintè en Ample* i autor de llibres de poesia com *Elegia de grumers*, *Magazine*, *Instamàtic*, *Material de calendari*, *Tebeo* o *Sota la volta de ferro*. També és autor del CD *Tres suites i escaig*, de 1999. Alguns dels seus poemes han estat traduïts a altres idiomes, com el castellà, l'anglès o el francès.

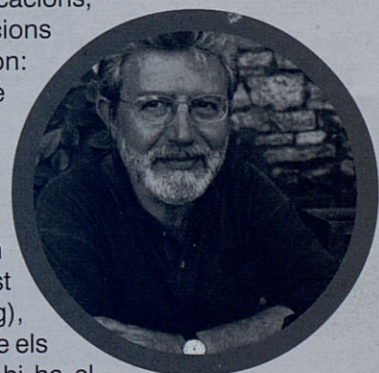

Sebastià Alzamora (Llucmajor, 1972), integrant del grup conegut com Els Imparables, és per ventura l'escriptor llucmajorer actual més destacat. Ha ocupat el càrrec de director general de Promoció del Llibre de la Generalitat, ha dirigit l'Espai Mallorca a Barcelona, ha estat responsable de promoció exterior de l'IEB... Ha col·laborat fent crítica literària a *l'Avui*, *Serra d'Or*, *Diari de Balears*, *Lluc*, *El Mirall* o *Catalan Writing* i també a l'emissora de ràdio Catalunya Cultura. La seva producció poètica i narrativa és qualificada com d'una qualitat extremada. Parlem de llibres de poesia com *Rafel* (premi Salvador Espriu, 1993), *Apoteosi del cercle*, *El llinatge*, *Mula morta* o *El benestar* (premi en els Jocs Florals de Barcelona, 2003), i de producció en prosa com *L'extinció* (premi Documenta, 1998), *Sara i Jeremies* (premi Ciutat de Palma, 2002) o *La pell i la princesa* (premi Josep Pla, 2005). En el camp de la investigació, el folklore, la història..., hi trobam Bartomeu Font Obrador, recentment desaparegut, cronista de la vila i autor, entre molts altres estudis, de la *Història de Llucmajor*. Sebastià Cardell, folklorista, investigador de la cultura popular, els costums, les tradicions... El 2002, rebé el títol de membre la Reial Acadèmia de les Bones Lletres. Celso Calviño i Joan Clar, que destaquen sobretot pels estudis realitzats sobre el treball de la pedra en sec. Josep Sacarès, coautor d'estudis com *El quaternari al migjorn de Mallorca*, a més d'altres sobre ametlers, sabaters... Bartomeu Prohens, nascut a Palma però des de fa molts anys resident a Llucmajor, estudiós de la bruixeria a Mallorca i a diversos pobles africans, sobre els quals ha publicat uns quants llibres; és autor de *La mort d'en*

Berga, sobre els fets que convulsaren la Mallorca del segle XVII amb les disputes dels Canamunt i Canavall, entre altres llibres i escrits. Altres noms com Mateu Monserrat, el Dr. Contestí i Sastre d'Esthàcar, Jaume Oliver, Antoni Monserrat, Miquel Sbert, Salvador Reus i molts altres completarien la nòmina d'escriptors i investigadors llucmajorers.

En parlar de pintura, podem destacar noms com els de Mateu Taberner «Carresquet», Josep Manresa, Joan Calafat, Pere Emili...

En el camp de la fotografia, és per ventura on trobam el llucmajorer més destacat i reconegut internacionalment. És Antoni Catany, nascut a Llucmajor el 1942 i resident a Barcelona des dels anys 60. Com a fotògraf, ha experimentat des de les tècniques més rudimentàries fins a les més modernes, des dels calotips fins a la digitalització. Féu la primera exposició individual el 1972 i des de llavors n'ha fetes més de cent individualment i un nombre semblant de col·lectives. S'ha dit d'ell que «és un dels fotògrafs que millor han interpretat el paisatge de les Illes al llarg de la història. Des del realisme de transparències i nitideses fins a les interpretacions tonals i coloristes, figures i paisatges hi són expressats amb un domini de l'ofici molt rarament assolit». La seva obra, a part d'estar recollida en nombroses publicacions, és present a les col·leccions més prestigioses del món: Biblioteca Nacional de París, Museu d'Art Modern (París), Museu Niepce (França), Universitat de Parma (Itàlia), International Polaroid Collection (EUA), Museum für Kunst und Gewerbe (Hamburg), Museu de Mallorca... Entre els guardons que ha rebut, hi ha el Premi Nacional de Fotografia del Ministeri de Cultura (2001), el Premi Nacional d'Arts Plàstiques de la Generalitat de Catalunya (2001) o el Premi Ramon Llull de les Arts del Govern de les Illes Balears (2003). El 1991, el Govern francès l'anomenà Chevalier de l'Ordre des Arts et des Lettres, i el 2001, l'Ajuntament de Llucmajor li lliurà L'Espigolera, com a reconeixement a la seva carrera professional.

m

impremta moderna

C/ de sa Fira, 10 - Tel i fax: 971 66 03 10

LLUCMAJOR

LA BATALLA DE LLUCMAJOR, LA FI DEL REGNE DE MALLORCA

Quan morí Jaume I (1276), la Corona d'Aragó quedà dividida entre els seus dos fills. Al primogènit, Pere el Gran, li correspongué Aragó, Catalunya i València. Al menor, Jaume II, les Illes Balears, els comtats del Rosselló, el Conflent i la Cerdanya; la baronia de Montpeller, i els senyorius d'Omeladès i Carladès. Naixia així la Corona de Mallorca.

A partir de llavors les tensions entre els dos regnes foren constants. Després dels regnats de Jaume II i Sanç I, com a reis privatis de Mallorca, Jaume III lliurà la darrera batalla. El 1343, Pere IV d'Aragó, el Cerimoniós, el seu cunyat, ocupà Mallorca. Jaume III ha d'escapar i refugiar-se a Montpeller. Els seus partidaris a l'illa són represaliats i molts seran forçats a exiliar-se.

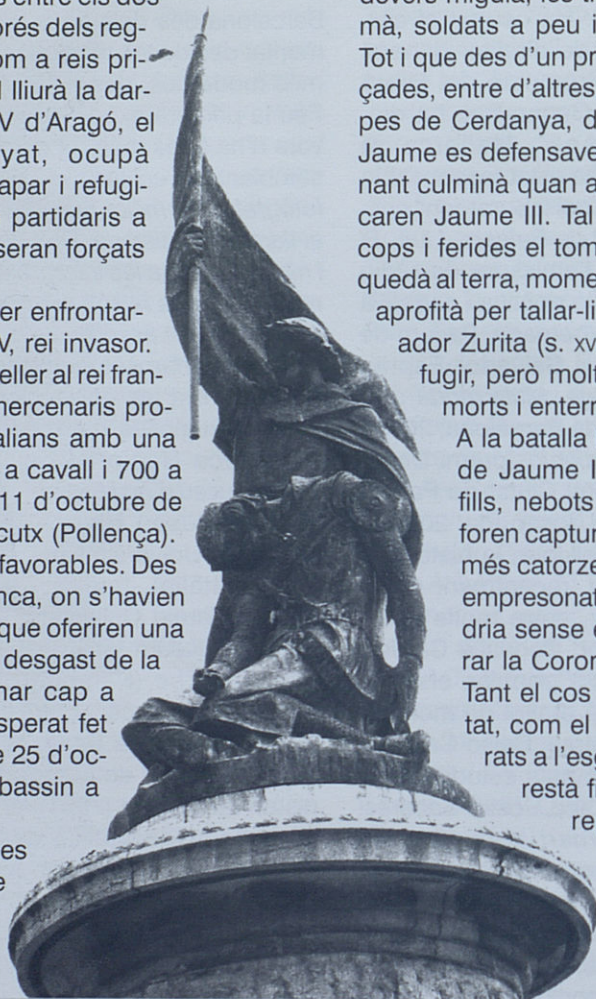
Jaume III prepara el retorn per enfrontar-se amb les tropes de Pere IV, rei invasor. Per finançar l'atac, ven Montpeller al rei francès i reuneix un exèrcit de mercenaris provençals, del Llenguadoc i italians amb una vintena de naus, 300 homes a cavall i 700 a peu manats per ell mateix. L'11 d'octubre de 1349 desembarquen a Albercutx (Pollença). Les primeres batalles els són favorables. Des d'allà van a Alcúdia, Muro i Inca, on s'havien refugiat les tropes de Pere IV, que oferiren una gran resistència. Per evitar el desgast de la tropa, Jaume III decideix anar cap a Sineu i Porreres. Aquest inesperat fet fou la causa que el diumenge 25 d'octubre els dos exèrcits es trobassin a Llucmajor.

Les tropes de Pere IV, manades pel governador Gilabert de Centelles, venien d'Algaida, les de Jaume III de la part de Porreres. Quan es trobaren a Llucmajor, al lloc que es de-

nominaria es Camp de sa Batalla i on actualment trobam una gran creu de pedra que recorda els fets, els homes de Jaume III atacaren els primers. La bandera de Mallorca, duita per Pagà, germà de Jaume, era l'ensenya dels atacants. La reial catalanoaragonesa i la de Sant Jordi, portades pels seguidors de Pere IV, havien estat confeccionades expressament per a la lluita. Era devers migdia, les tropes dels dos bàndols, espasa en mà, soldats a peu i cavallers, lluitaven valerosament. Tot i que des d'un principi les forces de Centelles, reforçades, entre d'altres, per Rimbau de Corbera amb tropes de Cerdanya, demostraren ser més fortes, les de Jaume es defensaven enèrgicament. Però la lluita sagrant culminà quan alguns partidaris de Pere IV identificaren Jaume III. Tal fou l'envestida que amb diversos cops i ferides el tomaren del cavall. El rei, inconscient, quedà al terra, moment en què un almogàver de Burriana aprofità per tallar-li el coll, tal com ens conta l'historiador Zurita (s. xvi). Els homes de Jaume intentaren fugir, però molts foren capturats i empresonats o morts i enterrats en terres llucmajoreres.

A la batalla hi eren presents la segona esposa de Jaume III, Violant de Vilaragut, i els seus fills, nebots de Pere IV, Elisabet i Jaume, que foren capturats. Aquest darrer, Jaume IV, de només catorze anys, fou ferit a la cara i cruelment empresonat. El 1362 aconseguiria fugir i reprendria sense èxit el somni del seu pare, recuperar la Corona de Mallorca.

Tant el cos sense vida de Jaume III el Dissortat, com el de Pagà, també mort, foren enterrats a l'església Llucmajor. El germà del rei hi restà fins al 1368, el de Jaume només hi reposà fins al novembre de 1349, quan es trasllada a València, on seria fins al 1905. Aquell any es retorna el cos a Mallorca per ser soterrat a la capella de la Trinitat de la Seu, al costat del seu padrí Jaume II.

PINTORS DECORADORS

Joan Tomàs Simó
Felip Tomàs Tomàs

LLUCMAJOR

Tel.: 971 660 628 - 650 008 780

PAPERERIA SOLIXENT

PREMSA, REVISTES, JUGUETES,
OBJECTES DE REGAL, PAPERERIA...

Carrer del Convent, núm. 26. Tel.: 971 662 783

LLUCMAJOR

LLUCMAJOR

MARIA ANTÒNIA SALVÀ: EL ROSSINYOL MALLORQUÍ

Maria Antònia Salvà i Ripoll, filla il·lustre de Lluçmajor des de 1918, és una de les més grans i gentils poetesses que mai han existit en llengua catalana. Nascuda a Palma el 4 de novembre de 1869, descendia, segons ella mateixa, de mantes generacions de propietaris del camp. La seva mare mor poc després del part i ella és criada a Lluçmajor per les seves ties. Aprèn les primeres lletres amb les monges de la Caritat a la vila. Als sis anys va a viure a Ciutat amb son pare, Francesc Salvà, home de lletres vinculat amb els cercles de la Renaixença mallorquina i misser. Estudia al col·legi de la Puresa, on es comença a interessar per la poesia, sobretot per la de Costa i Llobera, tot i que ella mateixa afirmà que l'afició als versos i a la cançó li aparegué de forma innata, ja que als quatre anys ja glossava. A partir de 1885 torna a fer vida a Lluçmajor, a la marinenca possessió familiar de s'Allapassa, on es trobarà envoltada dels elements naturals, humans i llegendaris que marcaran la temàtica de la seva obra.

El primer poema que publica és «Orfenesa», el 1893, a la revista *La Tradició Catalana*. El 1903 és presenta al Certamen Literari de les Fires i Festes de Ciutat i obté el premi de Poesia Regional amb la composició «L'estiu» i el se-

gon accésit per «Joch de nins». Només serien els primers guardons d'una llarga llista que certificaven la qualitat de la seva poesia (Palma, Moià o Olot el 1904, Capellades el 1906, Palma el 1910, Badalona el 1916, Barcelona el 1931...). Col·labora en unes quantes publicacions: *Gazeta de Mallorca*, *La Creu del Montseny*, *Catalunya*, *La Il·lustració Catalana*, *Mitjorn*, *Art Jove*, *Empori...* El 1910, publica el seu primer llibre de versos originals, *Poesies*, prologat pel seu admirat amic Mn. Costa. El 1926, es publica a Barcelona *Espigues en flor*, amb pròleg de J. Carner. El 1934, veu la llum *El retorn*, el 1946 *Llepolies i joguines*, el 1948 *Cel d'horabaixa*, el 1952 *Lluneta de pagès* i el 1955 *Entre el record i l'enyorança*. El 1957, l'editorial Selecta publica *Antologia poètica*, amb un apèndix de proses i traduccions a cura de Carner.

La seva obra, emperò, no es limita a la producció pròpia, tant en poesia com en prosa, sinó que també consta d'una sèrie de traduccions entre les qual destaca el poema provençal *Mireia* de Frederic Mistral (1917). D'altres són *Les Illes d'Or*, del mateix autor; *Les geòrgiques cristianes*, de F. Jammes; *Dins les ruïnes d'Empúries*, d'A. Bruguier de Gorgot; *Els promesos* de Manzoni; *Poemes de Santa Teresa de l'Infant Jesús*, o el recull poètic de Giovanni Pascoli *Poesies*, publicat per primera vegada el 2002.

Maria Antònia Salvà, inclosa dins el corrent de l'Escola Mallorquina, defensora de la unitat de la llengua, cantà amb serenor, bellesa, emotivitat i harmonia el paisatge i els costums de Mallorca. Les lloances rebudes pels seus contemporanis, Mn. Costa i Llobera, Josep Carner, Miquel dels Sant Oliver, Joan Alcover, J. Ruyra, Gabriel Alomar, Miquel Ferrà, Frederic Mistral..., són una petita mostra del que suposa la figura de Salvà per a la literatura pàtria. Les reedicions constants, les recopilacions i els estudis sobre la seva obra i figura són igualment la mostra de l'empremta que deixà la genial poetessa. *Es rossinyol mallorquí*, tal com l'anomenà Joan Palou i Coll durant l'entrega de premis del certamen literari ciutadà de 1903, morí als 89 anys, el 29 de gener de 1958, i deixà per a la posteritat la seva obra i un record sublim que segueix despertant contínues paraules d'admiració, entusiasme i fascinació.

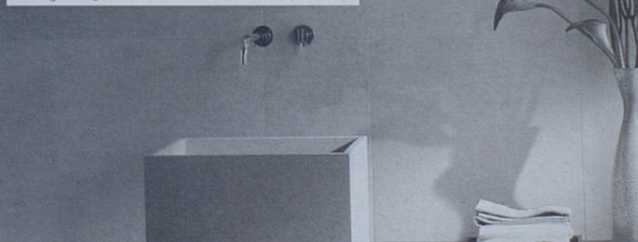
GABINET DE LOGOPÈDIA

Joana Tomàs Ramis

Diplomada en logopèdia Col·l. 78-CLIB

Avaluació i intervenció en dificultats de comunicació, llenguatge oral, escrit i parla

C/ de sa Fira, núm. 12 bis, LLUCMAJOR
Tel. 971 661 832 - 636 698 009

C/ del Metge Fleming, 10 · Tel. 971 66 21 14 - Fax 971 66 28 16
07620 LLUCMAJOR (Mallorca)

LA RECUPERACIÓ DEL CLAUSTRE, UN ESPAI NECESSARI

La recuperació del claustre de Sant Bonaventura suposa per a Lluçmajor la rehabilitació d'una bona part de la història de la vila. Un espai que durant el pas del temps és degradà i que ara s'ha de tornar a integrar dins la vida dels llucmajorers. L'Ajuntament i la Fundació de l'Antic Convent dels Franciscans de Lluçmajor són les entitats encarregades de fer d'aquest espai el centre cívic, social i cultural més important del nostre municipi. La història del claustre està íntimament lligada a l'establiment a la vila de la comunitat franciscana i a la construcció del temple del convent de Sant Bonaventura. Era l'any 1600 quan els franciscans fundaren a Lluçmajor el monestir de Jesús. Se situà a l'actual carrer del Monestir, però la ubicació no era la que més els satisfia i el 1608 es traslladen on és ara el convent actual. De tota manera, les obres de fàbrica no s'iniciaren fins al 1620.

La nova construcció, ja acabada, fou beneïda el 1656 per fra Pere Roig i Noguera. El resultat fou un temple d'estil renaixentista amb una nau única rectangular, harmoniosa, de línies senzilles, sòbries i elegants. Està dividida en uns quants trams per contraforts interiors ocupats per capelles, volta de mig punt amb llunetes, capçalera trapezoïdal i espais superiors llisos. El portal principal, la *porta coeli*, és barroca, com molts altres elements, per tant de factura posterior. Fra Andreu Noguera, cronista, l'arribà a qualificar d'*admirable monument de la fe i honor de la santa observancia*. Arran de la construcció d'aquest temple, es decideix aixecar el claustre conventual, i sabem que el 1668 el mestre Mateu Gamundí està immers en la feina de construir-lo. Es donaria per acabat el 1697. La primera descripció que en coneixem és de 1790 i ens parla de 26 vares en quadre,

**SUPER
PROHENS**
 PLUSMARKET

Ronda de Migjorn, 68
Tl. 971 661 946 - 971 662 319
LLUCMAJOR (Mallorca)

PLAÇA 18
serigrafia

Tel: 971 660 422

Polígon Son Noguera, Lluçmajor - www.pl18.com e-mail: pl18@pl18.com

LLUCMAJOR

pilars àtics, arcs, una volta plana amb miralls i un brollador al mig del pati amb molt de relleu de pedra. Planimètricament quadrangular i d'estructura porticada, és de la mateixa època constructiva que la sagristia del convent. Amb una superfície d'uns 300 metres quadrats, comprenia les habitacions dels framenors, cel·les individuals, sala de guàrdia, cuina, rebost, refetor, infermeria, biblioteca, sala capítular o de reunions, sala d'estudis, on s'impartia gramàtica i teologia... Tot davall dues galeries superposades, fetes amb peces de marès de Galdent, que unificaven cel·les i dependències comunes. La planta baixa està formada per arcs de mig punt separats per pilastres àtiques i en destaquen les voltes de mirall als quatre corredors, mentre que la part superior està formada per arcs rebaixats. La coberta és de doble vessant de diferent amplada. També formaven part del conjunt franciscà cisternes, un aljub de 3 colls, piques, abeuradors, estable, galliner, colomer i un hort on es feia vinya i verdura. Una porta situada a la capella actual del Sagrat Cor de Jesús comunicava l'església amb el claustre, accés que fou cegat tot just es produí l'exclaustració dels frares menors observants de Sant Bonaventura.

El gran punt d'inflexió per a la història del claustre es produí l'any 1835, quan la reina Maria Cristina promulga la Llei de desamortització, la coneguda com la Desamortització de Mendizábal. A l'Estat se suprimeixen més de 900 convents. A Mallorca, el comte de Montenegro ordena suprimir-los a tots juntament amb les ordres religioses. A més es confiscaren terres, béns mobles i immobles, biblioteques, arxius, obres d'art..., que es destinarien, a través de la venda, a intentar extingir el deute públic. A Llucmajor, el 19 d'agost, el rector, Ciprià Contestí, rebia l'ordre de suprimir el convent. Tot i això, el batlle, Pere Joan Mataró, el 1837, fa una sol·licitud de gràcia i el 1842 aconsegueix la cessió del claustre de l'exconvent per tal de destinar-lo a presó, escola pública, quarter i casa de beneficència. D'aquesta forma, i fins als nostres dies, ha funcionat com a hospici, jutjat de pau, registre, escorxador municipal, seu de l'Exèrcit nacional, presó, escola de nines, llar dels carrabiners, seu de l'única biblioteca popular concedida a Mallorca pel Govern de la República amb valuosíssims volums i llibres de diverses col·leccions particulars, i durant més de 140 anys quarter de la Guàrdia Civil, que s'hi instal·la

el 1857 i que reconvertí les cel·les i altres dependències en habitacions, sales d'armes, despatxos, cavalleries... L'estat del claustre quan la benemèrita abandonà les dependències era ja bastant dolent. Les inspeccions oculars que féu el centre tecnològic LABEIN, encarregat de la tasca de valorar l'estat de l'edifici, foren conclouents. Després de fer-hi cales, extraccions de materials, estudis i endoscòpies, es comprovà que durant els anys hi havia hagut moltes distorsions de l'edifici: forats per obrir noves finestres i portes, murals i pintures emblanquinades, construcció d'envans..., a més de dependències en un estat lamentable.

Durant el període de rehabilitació i restauració han estat moltes les actuacions que s'hi han duit a terme. Entre les més curioses, hi figuren el redescobriments d'antigues pintures murals del segle XVII, fetes amb la tècnica de la grisalla, a les arcades interiors de les quatre galeries del claustre, i altres de policromades a les parets de l'escala que accedeix al pis superior i que amb la desamortització havien quedat completament tapades davall una capa de calç quan emblanquinaren les parets, a més de la recuperació d'algunes teules policromades a la zona de l'aleró del pati o el descobriment de contravoltes amb la finalitat d'alleugerar pes.

El projecte de recuperació del claustre conventual preveu la creació d'una sèrie d'espais que s'han de convertir en punt de trobada dels llucmajorers i han de respondre a allò que demana la ciutat. Segons el que està projectat, l'edifici disposarà d'una biblioteca, com una de les instal·lacions principals; el Centre Universitari de Llucmajor; l'Arxiu i Centre de Documentació Jeroni Boscana, on s'ubicarà l'Arxiu Municipal, i el centre d'informació i documentació iberoamericana. També està prevista la creació d'un espai de noves tecnologies amb mediateca, la d'una àrea d'esplai i de creació oberta a les diferents associacions i entitats, i a fer-hi exposicions, tallers, cursets... Igualment, hi haurà el Centre d'Interpretació de Migjorn, que divulgarà els diferents ecosistemes del migjorn mallorquí, i diversos magatzems. Tot aquest projecte s'ha de convertir en un element vertebrador de diàleg, cultura, desenvolupament, coneixement, modernització..., i ha de donar resposta a tots aquells que d'alguna forma vulguin gaudir de les seves instal·lacions i desitgin fer d'aquest futur nou claustre un espai propi.

LLUCMAJOR, CIUTAT MUSICAL

Lluçmajor té una tradició musical ben arrelada i activa. Banda i escola de música, grups corals i instrumentals, xeremiers, grups de rock... han estat sempre presents en les festes i els actes de la nostra vila.

L'agrupació amb més tradició és la Banda de Música. La fundada el 1842 amb el fons de la Milícia Nacional és la primera que es creà a la vila. Des d'aquella n'hi ha hagudes unes quantes que han marcat i han estat marcades pel decurs de la història: les dues que hi havia el 1890, la del Centre de Propietaris (1897) o les quatre de principi de segle xx patrocinades pels partits polítics de l'època: la dels conservadors Dato, la dels liberals La Forca, la Banda des Centro dels mauristes i la dels socialistes. De la fusió d'aquestes tres primeres nasqué la Banda Municipal de Lluçmajor (1921). Els republicans crearen la Banda de la República. Posteriorment, durant la dictadura franquista es creà la Banda de les Milícies, al servei dels falangistes, que es fusionà amb l'Orquesta de Lluchmayor, de 1947, per formar la Banda Orquesta de Lluchmayor (1957). El 1956, Pere Antoni Jaume, que rellevà Damià Font, reorganitzà l'Acadèmia de la Banda de Música, en què s'ensenyava solfeig i instrument. Després de superar moments crítics durant els anys 70, l'escola de música torna a funcionar gràcies a Guillem Tomàs. Hi havia entrat com a director Julià Jordi, el substituï Joan Socias (1975) i aquest fou substituït per Vicenç Castellano (1977), que dirigia la banda quan el 1987 Lluçmajor acollí la VII Trobada de Bandes

de Música de Mallorca, amb un gran èxit. Actualment, el director de la banda és Josep Maria Borràs, i Tòfol Barros, el subdirector, és responsable de l'Escola de Música.

Vull esmentar també l'Escola de Música fundada a Lluçmajor per Margalida Monserrat el 1989. Des de la seva primera ubicació, al carrer de sa Bandera, a l'actual, al carrer de sa Fira, són molts els llucmajorers que han gaudit de la varietat d'aprenentatges musicals que s'hi ofereixen.

La història de les corals també és ben arrelada a Lluçmajor i té un protagonista clar: el músic i compositor Miquel Janer. El 1949, dirigí el Coro de Hombres de Acción Católica, que el 1951 s'unificà amb la Coral Femenina

de Santa Cecília, dirigida per Joan M. Tomàs, per formar la Coral Filarmónica. El 1953, dirigia la companyia de sarsuela del Teatre Mataró. En aquell temps hi havia dues corals: el Coro Laudate i la Coral Polifònica, que dirigiria Janer i que es reconvertiria en la Coral de Lluçmajor (1963-1982), de veus blanques, que obtingué importants guardons, com el primer premi en el Concurs Nacional de Corals (Madrid, 1967).

Durant la història, però, hi ha hagut més formacions. Per raó d'espai, només en citarem unes quantes: la Capella Lluçmajor (1914); la societat musical La Lira Lluchmayorense, la banda comicotaurina El Torbellino, les orquestrines Lluchmayor, Illa d'Or, Olimpia i Marvel, o l'Orfeón Proletario, dels anys 30; l'Orquesta Bahía o l'Orquesta Sinfónica de Lluçmajor dels 50; la Tuna del Club Cultural Recreativo (1972), i la Banda de Cornetes recuperada per Tomeu Bergas el 1987.

Alguns dels cantants i grups més moderns que abracen tots els estils musicals són: Sonadors de Lluçmajor, Turmix Asesinos, Sonoris Causa, Denial's, Nuredduna, Torrat i Bullit, Xaloc, Xeremiers de sa Marina, Smellbag, Victòria Maldí... Sense oblidar els músics que destaquen en conjunts forans o en estudis musicals. Només dos exemples dels molts que podríem citar: Jaume Manresa, component del grup Antònia Font, o Miquel Àngel Parera, que cursa estudis de violoncel a la Universitat für Musik und Darstellende Kunst de Graz (Àustria).

ferreteria
**CA'N
JANER**
bricolatge
LLUCMAJOR

Les millors marques del mercat
Experiència contrastada
Garantia de 5 anys en la instal·lació
Només a CA'N JANER, S.A.

JOTUL

M
design

Timberland PRO
MADE TO WORK

BODART
& CONAY

Ramon Sant Martí, 10. 07620 Lluçmajor Tel.: 971 120 447 - Fax: 971 669 002

LLUCMAJOR

ASSOCIACIONS I MOVIMENTS CULTURALS

Les associacions que conformen el panorama local ens serveixen per fer-nos una idea dels moviments juvenils, culturals, esportius, etcètera que hi ha a la vila.

Hi ha des d'associacions de persones majors, tant a Llucmajor com a les urbanitzacions, fins a associacions juvenils, com les de Bona Ventura i Pa i Taleca, tal com ens informa el web de l'Ajuntament llucmajorer. També les associacions esportives ens fan una idea de l'oferta que podem trobar d'aquest tipus: clubs nàutics, bàsquet, ciclisme, columbofília (molt arrelada al poble), futbol, gimnàstica, atletisme, cavallistes, petanca, tennis, muntanyisme, caça...

Pel que fa a les associacions culturals pròpiament dites, en trobam de tota classe, les unes més actives que les altres, i totes intenten organitzar i preservar l'àmbit al qual es dediquen: música, ball, tradicions, festes... Algunes d'aquestes són Sonadors de Llucmajor, Joves Balladors, Aires des Pla Llucmajorer, Amics de la Música, Amics dels Reis d'Orient (s'Arenal), Capocorb, Flor d'Ametler, Sa Música, Fundació Cultura Llucmajor, LLAC, Geganter de Llucmajor, Teatre Picadís...

Pel que fa a l'àmbit cultural, s'ha de destacar la publicació mensual *Llucmajor de Pinte en Ample*. El primer número aparegué el mes de setembre de 1981 i ja n'han sortit 280 (setembre de 2006). Es definien com a *defensors de la democràcia, lluitadors per la nostra cultura i protectors de l'ecologia*. Editada per l'OCB, la codirigien Catalina Font i Maties Garcias, sense oblidar l'important paper de Coloma Julià. Actualment, la segueix dirigint Catalina Font i la revista continua oferint una informació arrelada a la vila, notícies d'actualitat, entrevistes, biografies, reportatges, esports... Durant aquests anys hi han fet col·laboracions, entre molts altres, Sebastià Alzamora, Bartomeu Font Obrador, Sebastià Cardell, Miquel Bezares, Francesc Verdera, Arnau Tomàs...

Durant alguns anys la revista coexistí amb la publicació *Sa Veu de Llucmajor*, que acabà desapareixent. També

s'edita a s'Arenal, des de 1988, *S'Unió de S'Arenal*, dirigida per Tomeu Sbert, que se centra en l'actualitat arenalera. Durant els anys 90 les Edicions de Pinte en Ample, per iniciativa de l'OCB i paral·lelament a la revista del mateix nom i amb el suport l'Ajuntament, publicaren una sèrie de volums que recollien estudis de diversos autors relacionats amb Llucmajor. Una altra experiència editorial a la vila foren les Edicions Atàviques. Codirigides per Miquel Bezares i Biel Thomàs durant la darrereria dels 80 i principi dels 90, experimentaven amb l'edició d'obres plasticopoètiques. Anys abans ja s'havia duit a terme una experiència a la revista *Llucmajor de Pinte en Ample* anomenada *Cap al suïcidi dels atàvics*, que era del mateix estil plasticopoètic i que resultà una plataforma de llançament excepcional per a alguns dels joves poetes que hi ha avui dia a l'illa.

Per acabar, voldria esmentar l'oferta lúdica que ofereix el Casal de Joves. Fa uns anys, l'Ajuntament el posà en marxa per oferir una proposta d'activitats atractiva i dirigida als al·lots i al·lotes de la vila. Així, s'organitzen tallers, concerts, excursions, acampades..., i ja sigui com a monitors, els més grans, o com a participants en les activitats, els més petits, és obert a tothom.

FÀBRICA I OFICINES

Bisbe Roig, 43 al 49 - 07620 LLUCMAJOR

Mallorca - Espanya

Tel. 971 66 90 10 - Fax 66 90 08

www.mallorquimica.com

comercial@mallorquimica.com

TENDES

Palma: Joan Crespi, 45

Manacor: Paseig del Ferrocarril, 58

Llucmajor: Bisbe Roig, 41

Barcelona: Can Bruixa 18

MALLORQUÍMICA
LA PINTURA FÀCIL

HISTÒRIA DELS GEGANTS DE SANTA CÀNDIDA

La primera notícia de la presència de gegants a Lluçmajor és de 1893, però no es pot descartar que siguin més antics. Aquell any, el diari *La Almudaina* anunciava la presència de nans i gegants a les festes de Santa Càndida. No sabem ni què ni qui representaven, però és interessant conèixer aquesta data per adonar-nos que la tradició gegantera a Lluçmajor no és cosa de dos dies, sinó que arrossega, fa més d'un segle, tot un bagatge d'històries, anècdotes i emocions, fet que la impregna d'aquell regust màgic que tenen les festes seguides pel poble durant tants i tants d'anys.

D'aquells anys podem parlar dels geganters i les convidadores. Ells eren admirats per l'art que demostraven a l'hora de portar les figures, i elles, al·lotes triades pels geganters mateixos, anaven casa per casa a convidar la gent del poble al ball que se celebrava per Santa Càndida i que aquestes mateixes parelles obririen. Suposava un honor ser geganter o convidadora, però la memòria històrica i popular pràcticament ha oblidat les funcions que tenien i són pocs els qui n'han sentit a parlar i menys encara els qui recorden haver-ho viscut. La primera fotografia que es coneix dels gegants llucmajorers és de principi del segle xx. Publicada a *Lluçmajor, imatges d'un segle*, cortesia d'A. Catany Ponsetí, mostra quatre gegants i quatre caparrots, dos macers i dos negrets, possiblement les figures de nans, en actiu, més antigues de Mallorca, que encara avui en dia partici-

pen a la festa gegantera. Els gegants pareix que són pirates o moros. N'hi ha un, el que es veu de manera més clara, que porta arracades, fet que ens pot fer pensar que és una geganta. Sense saber si aquesta colla de gegants és la primera o ja era la segona generació a Lluçmajor, passam a la formació de figures anterior a les actuals. Representaven quatre moros vestits amb robes llampants. L'estructura interior per ser portats era de fusta, igual que la que duen els actuals. El 1970, l'Ajuntament decidí fer el canvi generacional, les quatre feristees havien tornat velles. Mateu Monserrat fou l'encarregat de dur endavant el nou projecte. La fada Morgana, la bruixa Tavèn, en Pere Taleca i en Barba-rossa foren els personatges escollits per ser els nous gegants. Josep Mir de la Fuente en dissenyà els esbossos i s'encarregà la construcció a l'obrador faller de San Vicente de València. Daniel López, Vicente Cebrián i José Cebrián foren els fallers que hi treballaren, i el sastre llucmajorer Damià Salvà el que els vestí. Així, aquell 1970 sortien al carrer el dissabte de Santa Càndida vuit gegants, els quatre vells i els quatre nous, que havien costat 8.800 pessetes cada un. El resultat fou immillorable, fins i tot la premsa els qualificà d'autèntiques obres d'art. El 1971, per les festes de Sant Antoni, a la placeta de s'Arraval, els gegants vells es cremaren com si formassin part d'un falla. Aquell mateix any s'encarregaren dos gegants més als fallers. Els personatges sorgiren de les rondalles de Mn. Alcover: na Joanota i l'amo de So na Moixa. Es formava així la colla de sis gegants que avui en dia encara surten als carrers de Lluçmajor a viure la festa. El 1989, essent batle Joan Monserrat i regidor de cultura Maties Garcies, s'encarregaren a Pep Fluixà dos gegants nous de tipus processional. Representen dos pagesos i porten els noms dels patrons de la vila, Miquel i Càndida. El 2003, neix l'Associació de Geganters de Lluçmajor, que són els encarregats de portar els gegants els dies de festa i de promocionar el fet geganter a la vila.

LLUCMAJOR

EVOLUCIÓ DE L'ECONOMIA A LLUCMAJOR

L'evolució del model econòmic de Lluçmajor va patir un gran canvi, primer amb la industrialització, i més tard amb el turisme. Durant el segle XIX la major part de l'activitat econòmica es desenvolupava en el sector agrari. Les grans possessions eren en mans de propietaris forans; sa Torre i Son Granada dels Villalonga; Marola, Ca s'Hereu i Binificat dels comtes d'Aiamans... El ramat oví era el 20% del de tota l'illa i el porcí el 12%. Els principals cultius eren de blat, ordi, civada, llegums, figueres i vinya, de la qual es feia vi que s'exportava en grans quantitats i que afavoria que hi hagués un gran nombre de cellers a la vila. Però la indústria, durant el segle XIX, també era ben viva. Es fundà Can Seu, primera farinera mecanitzada de la vila; l'empresa de sabates de Can Clar; la de teixits de Jaume Romaguera, i la indústria licorera també arranca a mitjan segle XIX...

Però fou durant el segle XX quan a Lluçmajor es produí el gran canvi propiciat per la industrialització. Les fàbriques de calçat es convertiren durant molts anys en el motor de l'economia. Com a mostra, a Lluçmajor, el 1958 hi havia 44 fàbriques de sabates censades, amb 1.400 obrers a més de les persones que feien treball submergit, normalment dones, que treballaven a ca seva i aportaven la feina feta a les fàbriques. Això permeté que les masses obreres de la vila s'incrementassin amb la incorporació de molts foravilers que havien decidit deixar el camp per anar a fer feina a la fàbrica. A principi del segle XX, a més, els grans propietaris de la terra establiren les seves grans possessions. Això permeté que molts llucmajorers poguessin adquirir un tros de terra propi per conrear-hi, principalment, ametlers i cereals, sobretot blat, després que la fil·loxera acabàs amb la vinya. Però la gran bonança que suposà la industrialització sabatera també va entrar en declivi i les fàbriques, una per una, tancaren. Avui només funcionen la de Can Claret al polígon de Son Noguera i la darrera que queda situada dins el poble, la de Yanko, que està a punt de desaparèixer.

Actualment, el gran motor econòmic de Lluçmajor és el turisme. Durant els anys seixanta, l'arribada en massa de turistes desplaçà la mà d'obra de la vila cap a s'Arenal, antigament zona de pescadors i trencadors i a partir de llavors gran nucli turístic, no tan sols de Lluçmajor, sinó també un dels més importants de Mallorca. Aquesta zona ha patit un gran augment poblacional a causa de la forta immigració que ha rebut. Dels 36 habitants censats el 1900 ha passat als aproximadament 10.000 actuals. Pel que fa al turisme, segons dades del Foment de Turisme actual-

ment s'ofereixen a Lluçmajor unes 12.400 places hoteleres, quasi totes concentrades precisament a s'Arenal. La gran majoria de turistes procedeixen d'Alemanya i cerquen el model estacional de sol i platja; és l'anomenat turisme de masses. Tot i això a Lluçmajor trobam altres models turístics amb establiments de diversos perfils i amb una oferta diversificada. A banda del sol i platja, s'hi pot fer turisme rural, familiar, cicloturístic, golf, de luxe... Molts establiments rurals o agroturístics (Sa Bassa Crua, Sa Bassa Plana, Son Sampolí, Es Puig de Ros d'Alt, Son Galileu...) ofereixen un model de turisme més familiar que permet alhora recuperar les possessions i mantenir-hi certa activitat agrícola i ramadera. També destaca el fet que darrerament s'han projectat o s'han obert uns quants establiments de luxe, com el Marriot Son Antem Golf Resort & Spa o el Gran Hotel Son Julià de la cadena The Stein Group. A més està en construcció l'Hotel Hilton Sa Torre, que preveu obrir d'aquí a poc temps. Aquests establiments luxosos, dirigits a un turisme d'alt poder adquisitiu, ofereixen des de camps de golf o instal·lacions esportives variades fins a espais multifuncionals, cuina d'autor...

Un altre sector en apogeu en els darrers anys, tot i que també lligat al turisme i a la immigració, interior i exterior, és l'immobiliari. La gran demanda de sòl urbà ha transformat zones que en un principi havien estat concebudes com a de segones residències en zones d'habitatge permanent. Aquest fet ha propiciat que urbanitzacions com les de Badia Blava i Badia Gran s'hagin convertit en nuclis poblacionals importants, i que altres urbanitzacions com sa Torre o es Puigderrós hagin patit un augment d'edificacions prou significatiu. Al nucli de la vila de Lluçmajor i als seus voltants també s'ha experimentat durant els darrers anys una intensificació constructiva. Aquesta gran demanda ha afavorit que l'oferta també sigui important,

Viatge
SA NOSTRA

Bal. 444

Sa Nostra agència de viatges

Carrer de Lisboa, 22
07600 L'Arenal
Tel. 971 490 013

Carrer des Vall, 95
07620 Lluçmajor
Tel. 971 664 037

això ha significat que hagin sorgit immobiliàries i que s'hagin creat o enfortit empreses directament relacionades amb el món de la construcció.

Un altre fet destacable de l'economia llucmajorera és el polígon industrial de Son Noguera. Inaugurat el 1992, s'hi han establert empreses llucmajoreres i foranes, fins a conformar un centre industrial amb una gran varietat de serveis. La darrera gran novetat és l'establiment de la primera planta de biodièsel de les Balears. Propietat del GEN, produirà 32 milions de litres de combustible a l'any (és la segona planta d'aquest tipus pel que fa al volum de producció de tot l'Estat). Es tracta d'un carburant cent per

cent ecològic fet a partir d'olis industrials o vegetals reciclats i que és entre un 20% i un 30% més barat que l'actual.

Pel que fa al petit comerç, l'Ajuntament i les associacions de comerciants han intentat revifar-lo i donar-lo a conèixer dins i fora la vila. Campanyes com

Shopping Lluçmajor i El teu Lluçmajor és únic pretenen incentivar les compres en aquests tipus d'establiments. Malgrat tot, uns quants petits comerciants han hagut de tancar les portes en els darrers temps, encara que també es cert que d'altres s'han aventurat a obrir nous negocis.

FIRES

LLUCMAJOR

DE SIME.COM

**DEL 29 DE SETEMBRE
AL 16 D'OCTUBRE 2006**

Primera Fira: 29 setembre

VI Fira Artesana de Sant Miquel, del 29 de set a l'1 d'oct.

Segona Fira: 1 octubre

III Fira d'Agricultura Ecològica de Mallorca, del 30 de set a l'1 d'oct.

Tercera Fira: 8 octubre

V Trobada d'Artesans de Terra, del 6 al 8 d'oct.
VI Mercat d'Antiguitats, del 6 al 8 d'oct.

Darrera Fira: 15 octubre

XXVII Mostra Lluçmajorera
XXXII Concurs provincial de bestiar ovi
Exposicions de cans de totes les races, someres i ases
Exposició de maquinària agrícola i industrial

Es Firó: 16 octubre

460a EDICIÓ (1546-2006)

Ajuntament
de **Lluçmajor**

www.llucmajor.org